

РУСЬКІ НОВИНИ

ЗА РУСИНОХ У КРАЛЬОВИНИ ЮГОСЛАВІЇ

Виходить кожні тижень. — Предплата на рік 60 дина, на пол рока 30 дина. За Америку и други краі 2 долари речі.

Предлату и шикки писма до Редакції и Управы треба носити на адресу: „Рускі Новини“, Цинкоренти (Югославія).

Главни вопрос европейской политики.

У двох остатніх числах описали змієвропейські держави, их союзи и медзисобни политични борби, приятельства и неприятельства.

Главна ствар, коло котрєй ше круїти политична борба и нацегованє європейских державох по воїни є

Мировни договарки.

У тих мировних договарках, направених такої по шестовей воїни 1919. року, надвладани держави у велим ограничени и не могли ше розвивати так швидко и так фрїшкко, як держави-побидителє (Французка и други). На приклад Нємецка мушєла платити репарациї за воєни чкоди Французкей, Бєлгій, Югославії и другим державом. Тоти репарациї були за побиждену Нємецку велика терха и розуми ше, же Нємцом була главна брига, да ше репарациїнох вишлєбодза, цо им на остатку и пошло за руку.

Нємецка и други надвладани держави були од початку незадовољни з уговорамі о миру и подписали их лєм на силу, бо мушєли.

Печудо вєц, же ше тоти держави цалє време по воїни усилує постигнути

Ревизию военных договоров

и да ше вишлєбодза шикки терхох, котри тоти договарки на нїх кладу. У тим главним вопросу повозней європейскей полїтики, вопросу прємени и лїбо рєвїзїї мировних договарках подзелєли ше європейски держави на два табори. Єди и єстє договарку о миру мєняти, а други то нїяк допуци не єстє. За рєвизию мировних договарках стоєт шикки держави, котри воїну прєграли: Нємецка, Мадярска и Болгарска. Их подкормати од великих державох Италиї, а од менших Австриї, Литви и Турска.

Процини ше мєняю уговорох о миру у першим шорє Французка, а вєц держави Малєй Антанти и Бєлгїя.

Два главни ствари єстє надвладани держави у мировних договарках касирац и то:

Ограниченє у наоружаню и прємєнка границох.

То уж познато, же у договарках о миру одредзєно, же Нємецка, Болгарска, Мадярска и Австрия шїму маї нем тєшкє воїска, кєльо потребно за оцужанє миру и мира (Нємецка имє мац лєм 100.000, Австрия 12.000 катонаох и муши их плашкє). Далєй нє имє Нємецка мац вєльки воєни ладї, воєни аероплани, отруєни газы и тєшкє наоружанє надвладаних державох муши бєт цалком малкє, єкоро нїякє.

Уж цалик рок вєдза ше у Женєви договараня о розоружаню и ту Нємецка ставєла прєдлог, же нє вєдїнак єстє у наоружаню, муши прєстат; лєбо вє шикки держави муши єднак рє-

коружкоц, лєбо ше шикки бєду єднак о-ружаї її зїатиї приїравлєц за воїну.

Вшатра же єдна лєбо друга єднакєстє бєдзє ипак постигнута.

Прємєнка границох.

То друга вєлькє ствар, коло котрєй ше круїти полїтика європейских державох у остатніх часох. Нємци бєдєли у першим шорє вєдїц наєд од Польскей краї, за котри ствари, же єстє чисти Нємци: Мадярска би нє єстєла розшириц на рахунох Чехословакєй (у першим шорє ма апєтїт за нєшє Горнїлу) вєц Румунскей и Югославії.

Гєц у тїм Нємцєкє и Мадярсєкє побїтера Италия ипак вшатра, же до тєшкєго мєняня границох європейских державох та фрїшкко и лєгкє нє прїїдзє, бо од тєшкєго бї родїна наєстїт новє воїна, а того сєбє бєдзє шїхтє нє жадє.

Шветова вистава у Чикагу.

«Сто роки напредованя».

У другий найвєкшїй американскїй харошї Чикаго отворєна 27. мая того року вєлькє шветова вистава под мєном «Сто роки напредованя». Зєстє тоту виставу єстє американцє прєславїлє стє рєчїнї юбилєї, постєвнїя Чикага.

Прєд стє рєчїнї на тїм мєстє, дзє нєшкє стєї мїнїюцїєн барош Чикаго бєл малїкє худобнї балачкї, цо мал шикфого лєм 70 дїши 1833. року — прєд стє рєчїнї збудована тєл малаї Ірчїноц (фєстїцї) за обрачу од Индианцох. К од того часу почал ше Чикаго таї фрїшкко розвивац, як анї єден барош на швєцє. Єтє 1847. мал 4.000 житєлї, за три рєчїнї парєстїл на 30.000, 1880. року мал уж вєлєй як пол мїнїюцїєн, а нєшкє жнє у нїм 3 мїлїюцїєн и 200.000 житєлєох и Чикаго є по числє житєлєох вїлбарїи барош на швєцє.

И тоту стє рєчїнїу сєбїє обєстїнка надумали Американци прєславїлє вєстєвєтєбу виставу, на котрєй прєдставєли нє вєлєкє розвїток Чикага, алє розвїток и напредованє цалєго швєцє за остатнїх стє рєчїнї.

Вистава змєстєна на вєлькїм прєстєрє од зєстє котра рєбнєй рєбнїє прї єзеру Анїшпан. Почали єстє прїєвратїц нїє 1926. року и єстє ипак нєпрабєли прабї чєдє.

Уж з дєлєкє вїднє на нєй дєлє зєстє мєтєри вїсєлїєн жєлєзнї сїлїнї. На бєрху од єдного до другєго слєбїє прїєвратїцї грєбнї дрот, по котрїм на вїсїнї од дєлєкє мєтєжкє бєжє вєдїц вєдїц жєлєзницє. За малї нєвєж мєжє ше вєжєлє на нєшє вєжнїц и єстє трац з тєй вїсїнї вєлїчєзнє виставу и єстє нї харош Чикаго. Далєй вїднїє на виставї нєлє шор вєлькїх палатох, у котрїх бїєжєнї рїжкє лєбєсїєн тєшнїнї бїєвєходї и прєдставєнї их рознєй од початку до нєшкє. Так на прїєклад палата єлєктрїкї, котра сєлєлє коштєлє 120 мїлїюцїєн прєдставє рознєй єлєктрїкї и як нє бїєлє на нєшє и тїєжкє спосєбї вїєлєстїє.

У палатї прємєтє вїєжєнї єстє вїєлєтєрїнї и нїєнєвнїє лєкємєтїбнї, аєрєпланї, єстє и дєлє цєлєвнїє. Сєбїє одрєснї пєлєтї вєлє

Крем той премежи у земледельству введе-
ла чеська влада и строго шпорываюса у
державних видатках, так же державни
будуеи видатках зменьшани за 350 миллион
чеськи коруни (600 мил. Дин.) Над картела-
ми фабриках, котри вейей рази знаю без при-
чини даянгуц цени фабричних виробох заве-
дила Чеська влада строго контролю так же
вйедна фабрика не може даянгуц цени ані ед-
вей ствари без зноши и одобрени держани. —
Шинки би то требало и у нас увести.

Американци проти большевнкох.

Конгрес америкских лежкоарох (добро-
вольцох у шветовой войни), котри ше отримал
у Чикагу, викаса ше проти тому, да Америка
призна большевнкоу державу. Ведио конгрес
захтеи од влади, да викаса з Америка про-
чих комунастох-большевнкох. — Бара мудри
заклучки!

Большевики гараю гроби.

Тих котри ше усудая враднуц вое гробох
тримаю люде за найгорших и строго гараю.
Але у большевнкох инше на и то цинком ин-
шак стей. Вони зривала чловека зос стетком,
одняли му вину у Бога, а вара едина дзвиг
чловека горе, позаверали и ровняли церквы.
Да достаю пенези од европейских и амери-
канских капиталистох довнаниах вони маля-
йони людеох на земни шпер, да им там гла-
дне и воя задармо рубу ласк, да маю цю пре-
даваи. Люде там умераю як мухи. Але за
большевнкох чловека ня вреди аедей да веди
доль, и послеке маю велику державу та цю-
ского материалу на сану.

Кед большевики за живота чловека ня
тримаю за чловека и не поштую то не чудо
век же вони гадаячи за вельма претресали
и гробийду московских царох и позабе-
вас мервах цю дам на их вредного будо.

Найперше отворели большевики труну
царя Александра III, да умер 1894. року. Мер-
тви вар бул блявмраня и ванатрал як живи.
Облечени бул як генерал, на першох ордени
(металки) облечени зос драгим каменем, при-
бору шабля прикрашена зос брилантами. Очк
большевнкох ше од радости плацацели. Фри-
шег поберили зос покойного царя шинку, по
мало гот яку вредности. Так цето погарили тру-
ну Александра II. и Николая I. Труна Алек-
сандра I. була празна. Тот цар, як приповедаю,
умар дам привидно, (похожали празну труну)
а шок жели ине длуго на Сибирю як пустыно-
житель под меном Федор Куамич. У труни па-
рици Катрини нашили пацерки од самых дья-
мантох. Сприведла ше большевики при труни

жвратно глаткей и ровней води, яси влйд.
При каждем замаху весла роанкерскую ше до-
скело тасачи дробных канкох води, отскаку-
юц як стрибери кульочки, трапа ше и ке-
слава их у заколсаней води. Чамед премежал
чяпрям, врапел ше одкадо припол, а на дру-
гом боку бузо хце чуи якнцкак гук, подобно
до полюску дикажу — то рибаря винаговани
своей галови.

Цале ше вебо оснала тысячами пивца-
ших пивадох помези котри пливал сичка меша-
чек закриваюци ше и вшукуюци як тунцут
снота дробных хмаркох.

Креграса аства под, полна менацного
швето — под видич зос дзель.

Прейта босански валаи, уштрел валау на
брежу стирин як шит била церква зос ценку
внцу дурто до указуе чловекови галад горе

Петра Велького. Кед ю отворели од страху по-
скакали. Цар ванатрал як живи ине мал отво-
рени очк и атрея на них. Нич вредного при-
ким не нашили, бо вси бул цинком скромно
облечени. Мал у труни лям державни мечох, а
при ногох були моделы тих будовляох, да вон
за своего владая збудовал и план Петрограда
(котри вон збудовал на косяох украинских
козакох, котри мушени приправяц место за Пе-
троград, ванисовали вельки барница и умерали
од мадарий).

На може буд моцна влада большевнкох,
кед вони на таки способи збудували венаж, кед
ни не веря в нічого, ані Бога ще не боя. Во-
ни найперше цинком погубя морально своих
державнкох, а вец их в катериялно упродасца.

Жаль лям, же од их страда и вейей ак
30 миллионк нашого народу на Украйни.

По общинских виберанкох.

Незалежни общински виберанка у Савскей,
Дунайскей и Дравскей бановини прешли у глав-
ным у шпоре. Лям на даскельо места були кир-
вичи испари. И так у Соколовцу (Босна) у
борба пре виберанка еден чловек погнеул, а
вден чешко ракети. Слочно бул борба у Та-
ковцу (Сербия) и там еден забити а цинкельо
ракети. У сливскей общини (Босна) забити но-
сильца листя. У Буковцу (Дунайска банов.) було
5 раняток. — У Савскей банов. гласало коло
34%, а у Дунайскей 37% гласательох. — У
цашних Керестуре владала листя Алек-
сандра Планчака, котри будае бироп (при-
ци листи Мих. Паша), а у Куцуре листя
Дра Польша, общинского дохтора. — На
других месце приношимо цали нови ке-
рестурски валалски Одбор.

Общински виберанки у Словени

буду теи вядеи 15. октября. Пану бео-
градски новини, же там будае внадеи два ли-
сти и то една вядеицей югослав. нац. странка,
и влозидий, когру воеде бунва Словенска на-
родна странка. Борба бара оштра.

Напад комитох.

Зос Болгарскей пришли през граибду до
Южней Сербий даскельо вооружава комити по-
чали шперяц на банних стрижарох и рунах
бомби. Кед паню огань ярацели комити посце-

— дас как шидким права опонция, кядзи нам
циль живота. Такой за валалом рубя цам сму-
га — то желени лас — споза котрого ше дави-
газо белави босански брегк, а над шадина гин
гавизаесте небо в полним мешаком.

Тота цета едикя одбива ше и у води, и
мы ше привидуе як да сом ше давягуул на
крылох дягру и лепям помедан два вебо, през
морйо шадинацх тивакох.

З тих думкох тарго ме вриыване гадани по-
турий — ябива дванад рази. Бул час да ме
еден замей на стражи.

Очарана врасоту лятней прои дуна у
сапих шибянох приговаряла:

„О яки нил, красни и добри, силни Боже,
у своей чудесней природи!“

ВИЯВА.

Долу подписани вое „Батогашами,
нймам нич з нима ше номисам и вое Но-
восадскей Рускей Чигальни як член ше
од 1. IX. 1933. р. зиншеуам.

Н. Сад 24. IX. 1933. Скерличева ул. 9.

ГУБАШИ М. ИОСИФ,
беркасовеки учитель у пенши.

кляк до Болгарскей. На други дзень еден наш
кредник вятюл да месту шбраншей борби
едну лядичку. Кед зо едел даянгуц, вона зос-
плодирала. Ранети були два особи и еден од
них други дзень умерло.

Ваш пекелла машини.

При Запрешину вдаласко од Загребу екс-
плодирала на железней драги пекелла машина
под локомотиву. Чода як локомотиви по вель-
кай була франшо справен. На железней драги
отарла бомба фалаг шини. Хто повожед, тогу
пекеллу машину ине ше позна.

Наш политичар и Гитлеру.

Позвати политичар зос Сербий Йоца Йо-
ванович (предкик бунвей Сербскей аемшорид-
ничкей странки) тримаю у Београду доклад, на
котрим викае о Гитлеровой ачиди таки суд:
Терасия Гитлерова Немеци на гроши Европи
з войну. Зокрема ан не мале причини, да по-
процивале терашному немецкоу реиншу, аче
требаме привнтац замощене националней иде-
у Немецкей.

Сава наш рошше.

Пре дикелю у Словени почела аит ро-
сцил Савинские долине у Савскей бановини
у воду. За тараз ласки шидкаше ше не трожки.

Кукурница у Славони

стаи бара слабо, вигорше од шидкони
уродзои. Пре жыту ар кукурница зинешила
и тараз в киде желани, кед би требало да оуж
на пойдце и у чарцкох. Гоч кутеи пуцела,
але вони мали и желани. Третьо би да бу-
де голки ине два тажой добра, деля звила
да од кукурци дано будае.

Проби зос моторним вагоном.

Австриска фабрика вагонох дала Юго-
славни два вельки вагони, у котрих вст места
за 150 путникох, да ше вози у нас вваробую,
на кед буду добри, кед их наша державна бува.
Тоти моторно железаници жду 150 километри
ка годзину, так же ка приклад з Београду до
Загребу пришло би моторни вагон за три го-
дзиди, док терашней експрес треба 7 годзи.

Зос тима моторним вагонами, котри Ю-
гославни покули австрииска фабрика вагонох
правени у нас проби на железней драги у Ли-
жк (железница Загреб-Сплит). Вагон посцапул
швидкоса од 140 километри на годзину. Ви-
патра, же наша державна и набави даскельо
таких вагонох до котрих ше змисли 100 путникох.

Фалшиви граф.

У Винковоох владели Радослава Чолпика,
котри ше ареставан як баната валавскей граф
и од вельких людзох вичитали вестни глуми по-
везки. Особено мал вон шкеле мезви ербича-
царам и царешиним у Винковоох и Сремс,
котрих ше представлял як их. Вони го едени
посгявци за свойоти пастора, ершавали го
и давали пенези. Век од едного Йоана Шуба-
да вичитали 20.000 Дин.

Поволанка.

На подзелю дня 12. новембра 1933. року на 2 годзини по поладню отрима ше у Руским Народним Дому у Руским Керестуре.

XIV. Главне Собрание

Руского Народного Просвитного Дружтва абс слѣдуючим програмом.

1. Привит председателю,
2. Чит секрѣтаря и касира,
3. Бден научни вислад (тема ше яви койшійше).
4. Есенгуаши предлоги маю ше голем 8-днї на предок писмено явиц Управному Одбору.

У живоце руского народу настали у остатним часу таки чкодлїви появи, прѣци котрих наша „Просвита“ муши протестирати и проци нїх ше борити. Прето ше поволуем члени, да у цо векшим числу на того главне собрание ирду.

У Руским Керестуре, днї 11. X. 1933.

о. Мудри Михайло,
Продендатель РНПЦ-а

Руски Керестур.

Вибрани до нашого валалского Одбору:

1. Пилчак Александр, земл. бирев
2. Сошка Емиц, земл.
3. Бедвай Митро, земл.
4. Шови Янко, земл.
5. Гербут Йосиф, земл.
6. Сабой Михайло, земл.
7. Гарди Дюра, земл.
8. Салай Митро, земл.
9. Будиски Дюра, жл. земл.
10. Будиски Осиф, сликар
11. Фа Емиц, земл.
12. Шови Антон, ковач
13. о. Мудри Михайло, парох
14. Кеделиски Дюра, земл.
15. Гербут Евгени, адвокат
16. Фа Осиф, учитель
17. Орос Янко, жл. земл.
18. Коласар Ендрем, земл.
19. Шандор Иван, учитель
20. Джули Михайло, земл.
21. Малацко Янко, земл.
22. Джули Дюра, муляр
23. Гудак Василь, земл.
24. Гудак Йован, земл.
25. Гарди Янко, земл.
26. Бесерати Дюра, земл.
27. Пац (Црвчи) Дюра, земл.
28. Надь Михайло, земл.
29. Масаи Александер, земл.
30. Арал Симеон, явил.

Новим одбором ячиме вельо щесца у управлїю з нашим валалом.

За нашо дзеци

Вредни Петько.

Петьков оцц ма овци Петько их барз любу и вше ше старал, да вони не буду гледи, а шене гонї их на пажицу паси.

Овци росли и Петько тих роснул. На овиох вирасли дургоке, дургока волна и на ланїей горучани було им барз горучо. А Петько зашї не мал нових шматох и не мал у чим до школи ходзиц. Але едного дня Петьков оцц вжал та волну овиом оштриган. И пошли вони заш на пажицу, да пану и да им нова волна вироще. А Петько позберал оштригану волну и однесол машери.

Петько ше бавел зос шестричку, робел вшенїци комшани, а шестра му ше шмечка. А мац предла волну и напредла вело-вельо красней чарней предзи. Теди Петько вжал предзу и однесол ту ткачови.

Слава Исусу Христу, бачи! Виткайце ми зос той предзи сукно.

Виткай ци — гварел ткач, — але ти муним мне конї чуван на пани, бо я не годзеи и конї чуван и тебе ткац.

Пристал Петько да чува ткачово конї. А ткач ткал и ткал в виткай дами крух гладкого, краснотого сукна.

Подмеквал Петько ткачови, вжал сукно и пошел ту саболони:

Здраве Боже дай, бачи сабол! Удрийце ми з того сукна шматї, бо я неман учим до школи ходзиц.

— Добре, — гвари сабол, — ушнем ци. Але та ми зато муним краду пакц.

Одговал Петько пакц саболони краву. А сабол шел и ушил му нови шматї. Же нови були шумни то и самї знаце, бо шницко шуми, цо позе.

А на други дзень наш Петько рано вчас станул облекол нови шматї, вжал книжки и пошел до школи. Але по драже зашил ту своим овечком.

— Дзекуеу вам, овечки мїли, за мойо нови шматї.

А овци ше цешели, же Петько ту ним пришил и гарели:

— Б-е-е! М-е-е!

Добри були овечки, а добри и Петько, бо од нїякей работи не керонал!

Чудни пес.

— Пилумай лем себе, я мал уакого пса, котри розиванал лапоза од чесного человека и на лапоза такой брехал.

— Но и цо шї зос їм зробел?

— Дал сом го приятельови, бо уж почел брехати и на мене.

Остатнї уж час!

да дужнїци од прешного року свою дужну предплату уплаца. Вшей чекац иїяк не можеме, бо ми мушиме шницко на време плациц.

Управя „РУСКИХ НОВИНОХ“.

Плацели предплату за 1933. рок.

Руски Керестур:

Михал Рамач, 106	50 ден.
Янко Будиски, 984	60 "
Митро Тиркайла, салаш 89	50 "
Дюра Керлеп, 1077	50 "
Еуген Бедвай-Митро, 1077	50 "
Михал Гома, 107	50 "
Михал Колошвай, 20	50 "
Василь Гудак, 588	30 "
Данил Гербут, 104	60 "
Кирил Будиски, 706	30 "
Яков Чизмар, 428 музакант	50 "
Янко Рац, 903	60 "
Владимир Бучко, 1055 (за 1932. р.)	40 "
Янко Дудаш, 757	60 "
Яким Вишай, салаш 12	30 "
Заватлийске Дружество,	40 "
Петро Шови, бравар	40 "
Александер Масаи, 718	40 "
Дюра Паллашко, 555	30 "

Коцур:

Михайло Цротар, 180	50 ден.
Микола Гербиц,	50 "
Павло Коласар,	50 "
Михайло Гарди,	50 "
Кирил Рагай, мларкар	60 "
Янко Вудла,	25 "
Еуген Тамаш, (за 1932. р.)	40 "

Дюрдьов:

Янко Ердеи, (за 1932. р.)	50 ден.
Никола Виславски,	60 "
Юля Ердеи,	60 "

Ражини мєста:

Данил Такач, Пинкоревица (1932. р.)	50 ден.
Янко Сич, Пинкоревица	20 "
Еуген Паланчак, Бачица	50 "
Янко Жирош, Врбана (1932. р.)	60 "
Петар Полик, Каминка	30 "
Андрия Лабон, Загреб (1932. р.)	40 "
Миле Павлович, Врчко,	50 "
Митро Тиркайла, Раїво Село	50 "

(Далей будзе).

Даровали на фонд Рускей Историї.

Гудак Михайло, Лабудяча	10 ден.
Букатко Габор, богослов Загреб	20 "
Дорокгази Емиц, ковач Керестур	5 "
Расий Кирил, мларкар Коцур	10 "

Ипак ше рушаме! Хто слѣдуюци!